

LUONTO EI TUNNE RAJOJA

**OULANGAN JA PAANAJÄRVEN KANSALLISPUISTOT
KALEVALAPUISTO JA KALEVALAN KANSALLISPUISTO
YSTÄVYYDEN PUISTO JA KOSTAMUKSEN LUONNONPUISTO
KOLIN KANSALLISPUISTO JA KIVATSUN LUONNONPUISTO**

• suomalais-venäläiset puistoparit •

Tervetuloa **VIHREÄLLE VYÖHYKKEELLE**

SUOMEN JA VENÄJÄN rajan molemmin puolin on säilynyt lähes koskemattomia vanhoja metsiä ja erämaisia maisemia. Alueella tavataan monia muualla jo harvinaisiksi käyneitä eliölajeja. Nämä rajan läheiset alueet ovat osa Euroopan vihreää vyöhykettä idän ja lännen välissä Jäämereltä Välimerelle.

Luonto ei tunne ihmisen luomia rajoja. Rajojen lähellä luonto on kuitenkin säästynyt paremmin ihmisen aiheuttamilta muutoksilta. Euroopan vihreällä vyöhykkeellä on myös paljon suojelualueita: 40 kansallispuistoa ja yli 3200 muuta suojelualueita.

Tässä esitellään neljä puistoparia, jotka sijaitsevat Suomessa Pohjois-Karjalassa, Kainuussa ja Kuusamossa, sekä Venäjän Karjalassa.

Luonnosta kiinnostuneelle matkailijalle vihreän vyöhykkeen helmillä on valtavasti tarjottavaa.

SUUREN TAIGAN LAIDALLA

SKANDINAVIASTA TYYNELLE MERELLE ulottuu suuri havumetsien vyöhyke, taiga. Sen alueella on vielä laajoja koskemattomia erämaita. Valtavat metsät ovat tärkeitä koko maapallon ilmastolle ja elinpaikkoja monille pohjoisille eläimille, kuten hirville, karhuille ja susille. Puistoissa vaellat jo taigan sylissä.

JOKAISELLA KAHDEKSALLA puistolla on omat erityispiirteensä – maisemassa, kasvillisuudessa ja eläimistössä. Yhteistä niille on pohjoinen metsäluonto, vuodenaikojen suuri vaihtelu ja jääkauden vaikutuksen näkyminen maastossa.

Puistot ovat suurelta osin vanhaa, melko koskematonta ikimetsää. Suot, joet ja järvet halkovat laajalle levittyviä metsäerämaita. Menneiden jääkausien vaikutus on helppo nähdä kallioissa, siirto-lohkareissa, harjumuodostelmissa, jokilaaksoissa ja järvissä.

LUONNOS**SA** **LIIKKUESSA** eläimiä ja niiden jälkiä näkee toden-
näköisimmin, kun pysähtyy katselemaan ja kuuntelemaan
rauhassa. Hiljaisuuskin on käynyt tässä maailmassa harvinaiseksi
– onneksi jossakin voi vielä kuulla erämaan.

Puistoissa on turvallista liikkua. Reitit on merkitty selkeästi ja
kulkija saa opastusta. Suurpetojen, kuten karhun, ahman,
ilveksen tai suden näkeminen luonnossa on harvinaisempaa
kuin lottovoitto. Eläimet kuulevat ja havaitsevat sinut melko
varmasti ennen kuin sinä niitä.

LÖYDÄ VIHREÄ AARTEEMME

*Luonnossa oleminen on paras tapa
oppia ymmärtämään ja
arvostamaan sitä.*

LUONTOKESKUKSET JA MUSEOT

LUONTOKESKUKSET ovat monipuolisia käyntikohteita, joiden vaikuttavat näyttelyt ja AV-esitykset tuovat luontokohteet käden ulottuville. Luontokeskuksiin on mukava pysähtyä hankkimaan tietoa retkikohteesta ja virkistäytymään. Henkilökunta kertoo mielellään alueen luonnosta ja retkeilykohteista.

LUONTOKESKUKSISTA saat myös karttoja ja muuta alueita koskevaa aineistoa. Monien luontokeskusten pihapiirissä on evästelyyn ja levähtämiseen sopivia taukopaikkoja. Osassa luontokeskuksia on kahvila- ja ravintolapalveluita. Joidenkin luontokeskusten lähistöllä on tehty luontopolku, johon aina kannattaa tutustua.

KOE LUONTO ITSE!

USEIMMISTA PUISTOPARIEN alueista on tehty luonto- ja retkioppaita. Niitä voi hankkia luontokeskuksista ja palvelupisteistä. Myös Metsähallituksen *luontoon.fi* -palvelussa sekä venäläisten puistojen omilla Internet-sivuilla esitellään alueita ja niiden opastusaineistoja. Oppaiden ja alueiden verkkosivujen avulla on mukava suunnitella retkiä.

KANSAINVÄLISIÄ NUORISOLEIREJÄ LUONNONSUOJELUALUEILLA

Leireillä opitaan käytännön tekemisen ja elämyksien kautta erämaaluonnosta ja luonnossa liikkumisesta. Leirien ohjelmat tähtäävät nuorten ympäristövastuullisuuden ja ympäristötietoisuuden kasvattamiseen.

Yksi Metsähallituksen järjestämistä leireistä oli vuonna 2013 järjestetty Green Belt Expedition, jossa suomalaiset ja venäläiset nuoret pääsivät tutustumaan naapurikansan kulttuuriin ja harjoittamaan englannin kielitaitoaan. Leirillä nuoret loivat kansallisuudet ja maiden rajat ylittävän yhdessä kokemisen meiningin.

Opastuksen, koululaisyhteistyön ja nuorten leirien järjestämisen myötä kertynyt hyvä aineisto on koottu yhteen auttamaan kaikkia luonto-oppaita ja opettajia. "Hyväksi havaittua"-aineisto on ladattavissa suomeksi ja venäjäksi Metsähallituksen verkkopalvelusta julkaisut.metsa.fi.

KOKEMUKSIA & MAKUJA LUONNOSTA

JOKAINEN VOI LÄHTÄÄ luontoretelle nauttimaan raittiista ilmasta, maisemista ja ystävien seurasta. Hyvin merkittyä reittiä tai luontopolkua pitkin voi liikkua turvallisesti eksymättä. Reittejä on vaativuudeltaan ja pituudeltaan monenlaisia. Erävaellus, jolloin yövytään

maastossa, vaatii kulkijalta jo hiukan enemmän. Useissa puistoissa vaeltaja voi yöpyä myös autiotuvassa tai vuokrakämpässä. Retkeen kuuluu myös annos seikkailua. Retken kruunaavat evästauot kauniilla paikoilla. Tulentekopaikoilla voi evästellä nuotion äärellä.

LUMIKENKÄILY JA HIIHTO

Talvisin erämaan rauha on täydellissimmillään. Puistoissa on vaihtelevasti hiihtolatuja ja lumikenkäreittejä. Umpihankeen soveltuvilla suksilla ja lumikengillä voit kulkea omia polkujasi, mikäli suunnistus-taito on hallussa eikä alueella liikku-mista ole rajoitettu. Talviretkeilijän kannattaa ottaa selvää alueen tauko-tuvista ja mahdollisista latukahviloista.

LUONNON VALOKUVAUS JA HAVAINNOINTI

"Ota vain valokuvia, jätä vain jalan-jälkiä", kuuluu viisas sanonta. Puisto-alueet tarjoavat valokuvaajalle loputomasti kiehtovia kohteita niin maisemien, kasvien, eläinten kuin valo-ilmioidenkin muodossa. Kiikarit auttavat arkojen eläinten tarkkailemisessa.

KALASTUS, MARJASTUS JA SIENESTYS

Puistoissa on runsaasti vesistöjä ja kalakannat voivat hyvin. Suomen jokamiehenoikeudet sallivat pilkkimisen ja onkimisen myös puistojen alueella, tietyin aluerajoituksin. Puistot tarjoavat myös hienoja puitteita luvanvaraiseen viehekalastukseen. Esimerkiksi Paanajärvestä nousee isoja taimenia. Marjastus ja sienestys on sallittu useimmissa puistoissa.

VESIRETKEILY

Moniin puistoihin voi tutustua mainiosti vesiteitse kanoottiretkillä tai vauhdikkailla koskenlaskusafareilla.

VAPAAEHTOISTOIMINTA

Erilaiset talkoot ja leirit ovat loistava mahdollisuus osallistua tärkeään työhön puistojen ylläpitämiseksi. Vapaaehtoiset tekevät erilaisia ympäristön ja rakennelmien hoito-, korjaus- ja kunnostustöitä, lajien seurantaa ja inventointia sekä mm. reittien suunnittelua. Suomessa tarjolla on myös Junior ja Senior Ranger -tapahtumia nuorille ja eläkeläisille sekä mahdollisuuksia kansainväliseen vapaaehtoistyöhön.

...JA PALJON MUUTA

Puistoissa on hyvin monipuolisia harrastusmahdollisuuksia, kiipeilystä geokätköilyyn ja ratsastuksesta retkiluisteluun. Lisätietoa löydät puistojen kotisivuilta (kts. sivu 14).

LEIRIYTYMINEN

KALASTUS

RATSASTUS

HIHTO JA VAELLUS

MAASTOPYÖRÄILY

LUONTOKUVAUS

LUONNON ANTIMET

TUTKIMUS JA OPETUS

MELONTA/KOSKENLASKU

OULANGAN JA PAANAJÄRVEN KANSALLISPUISTOT

“Tuuli keinutti venettä mukavasti, matkasimme viisi tuntia uistinta uittaen, saaliit lahjoitettiin takaisin kasvamaan. Kyllä meillä on kaunis järvi.”

KIRJOITUS AUTIOTUVAN VIERASKIRJASSA

LUONNON ANTIMET

KALASTUS

LINTUBONGAUS

LEIRIYTYMINEN

MELONTA/KOSKENLASKU

LUONTOKUVAUS

VAELLUS JA HIIHTO

TUTKIMUS JA OPETUS

Euroopan upein kanjoni ja monipuolinen yhdistelmä pohjoista, itäistä ja eteläistä luontoa. Vaarojen reunustamissa joissa viihtyvät taimen ja harjus. Oulanka on hyvin suosittu vaelluskohde. Se yhtyy rajan takana levittäytyvään Paanajärven kansallispuistoon, joka on vieläkin erämaisempi ja vähemmän vierailtu.

Molemmat kansallispuistot ovat saaneet korkeasta laadusta ja luontomatkailun kestävästä kehityksestä kertovan PAN Parks -statuksen. Alueella on myös merkkejä tuhansien vuosien saamelaishistoriasta.

LISÄÄ TIETOA OULANKA-PAANAJÄRVI PUISTOPARISTA S. 14-15

KALEVALAPUISTO JA KALEVALAN KANSALLISPUISTO

KUVA: PAANAJÄRVI

Suomen puolen Kalevalapuisto on suojeltujen alueiden helminauha, joka suojelee vaarojen ja harjujen vanhoja metsiä ja hienoja soita. Pohjoispäässä Hossan retkeilyalueella jääkauden jäljet ovat kauniisti näkyvillä ja esteettömästi saavutettavissa. Venäjän puolella sijaitsee laaja ja koskematon Kalevalan kansallispuisto, ikiaikainen Vienansalo. Vanhoissa

metsissä ja vesien rannoilla näkyvät kainuulaisen ja vienalaisen kulttuurin hienovaraisen luonnonkäytön merkit. Monet harvinaiset lajit ovat säilyneet Kalevalan kansallispuiston metsä-mantereen suojassa. Sieltä ne leviävät Kalevalapuiston suojelualueiden turvin. Kalevalapuiston kohteita yhdistää Itärajan retkeilyreitti.

LISÄÄ TIETOA KALEVALAPUISTOSTA JA KALEVALAN KANSALLISPUISTOSTA S. 14-15

LUONNON ANTIMET

LUONTOKUVAUS

MAASTOPYÖRÄILY

LEIRIYTYMINEN

KALASTUS

VAELLUS JA HIIHTO

MELONTA

YSTÄVYYDEN PUISTO JA KOSTAMUKSEN LUONNONPUISTO

LUONNON ANTIMET

MELONTA/KOSKENLASKU

KALASTUS

LINTUBONGAUS

LEIRIYTYMINEN

VAELLUS JA HIIHTO

LUONTOKUVAUS

TUTKIMUS JA OPETUS

Kuhmon ja Suomussalmen alueilla sijaitsevat viisi eri luonnonsuojelu- aluetta muodostavat Ystävyiden puiston. Yhdessä Kostamuksen luonnonpuiston kanssa ne muodostavat kansainvälisen Ystävyiden luonnonsuojelualueen. Rajaseudun erämaiden metsissä ja soilla säilyi

myös metsäpeura. Vuosituhantisen eräkulttuurin tärkeimmän saaliseläimen suojelu oli alkusysäyksenä ensin Elimyssalon ja myöhemmin koko Ystävyiden luonnonsuojelualueen perustamiselle. Molempiin puolin rajaa polut vievät läpi ikimetsien ja puhtaiden vesien.

LISÄÄ TIETOA YSTÄVYYDEN PUISTOSTA JA KOSTAMUKSEN LUONNONPUISTOSTA S. 14-15

KOLIN KANSALLISPUISTO JA KIVATSUN LUONNONPUISTO

KUVA: KOLI

*“Ensilumi on maassa linnunjälkiä täynnä.
Karpalot piilossa lumen alla. Hiljaisuudessa vain
kaukainen koiran haukku. Lampi on jäätymässä.”*

KIRJOITUS AUTIOTUVAN VIERASKIRJASSA

Koli ja Kivatsu ovat viehättäneet matkailijoita jo vuosisatojen ajan. Kolin kansallismaisemasta ovat lukuisat taiteilijat löytäneet levon ja inspiraation. Villin luonnon rinnalle on kehittynyt kestävän kehityksen mukaista liiketoimintaa, josta kertoo myös vuonna 2007 myönnetty Euroopan kansallispuistoliiton

kestävän matkailun mallialue –sertifikaatti. Tämän lisäksi Koli on valittu sekä vuoden 2013 retkikohteeksi että hiihtokeskukseksi. Karjalan tasavallan Kontupohjassa sijaitseva Kivatsun luonnonpuisto houkuttelee Suunjoen Kivatsun putouksellaan, joka on Euroopan toiseksi suurin tasankovesiputous.

LISÄÄ TIETOA KOLI-KIVATSU PUISTOPARISTA S. 14-15

LINTUBONGAUS

TUTKIMUS JA OPETUS

RATSASTUS

LUONNON ANTIMET

LUONTOKUVAUS

MAASTOPYÖRÄILY

LEIRIYTYMINEN

KALASTUS

VAELLUS JA HIIHTO

MELONTA

SUORINTA TIETÄ LUONTOON

OULANGAN KANSALLISPUISTO

Puistostatus: Kansallispuisto
Palvelut: Oulangan ja Hautajärven luontokeskukset, palvelupiste Karhuntassu Kuusamossa, näyttelyt, retkeilyneuvonta, lupamyynti, leirintäalue, majoitus, kahvila- ja ohjelmapalveluita
Palvelurakenteet: yli 150 km retkeilyreittejä, Karhunkierros, melontareittejä, autiotuvat, laavuja ja tulentekopaikkoja
Nähtävyydet: Oulanka ja Kitkajoki lukuisine nähtävyyksineen: Oulangan kanjoni, Taivalköngäs, Kiutaköngäs ja Jyrävä, riippusillat
Kävijämäärät: n.175 000 / vuosi
Lisätietoa:
www.luontoon.fi/oulanka,
Oulangan luontokeskus,
oulanka@metso.fi

KALEVALAPUISTO

Puistostatus: Hossan retkeilyalue, Kalevalapuiston luonnonsuojelualueet, mm. Martin-selkonen, Murhisalo
Palvelut: Hossan luontokeskus, näyttely, kahvila-ravintola, retkeilyneuvonta, opastus, lupamyynti, runsaasti majoitus- ja ohjelmapalveluja
Palvelurakenteet: Merkittviä eripituisia polku- ja hiihtoreittejä, melontareittejä, autiotupia, laavuja, sukelluskeskus, leirintäalue, erinomaiset kalastusmahdollisuudet
Nähtävyydet: Värikallion kallio-maalaukset, Martinseksen erämaa, Murhisalon kalasauna, rikas kulttuuriperintö
Kävijämäärät: n. 70 000 / vuosi
Lisätietoja:
www.luontoon.fi/hossa,
Hossan luontokeskus,
hossa@metso.fi

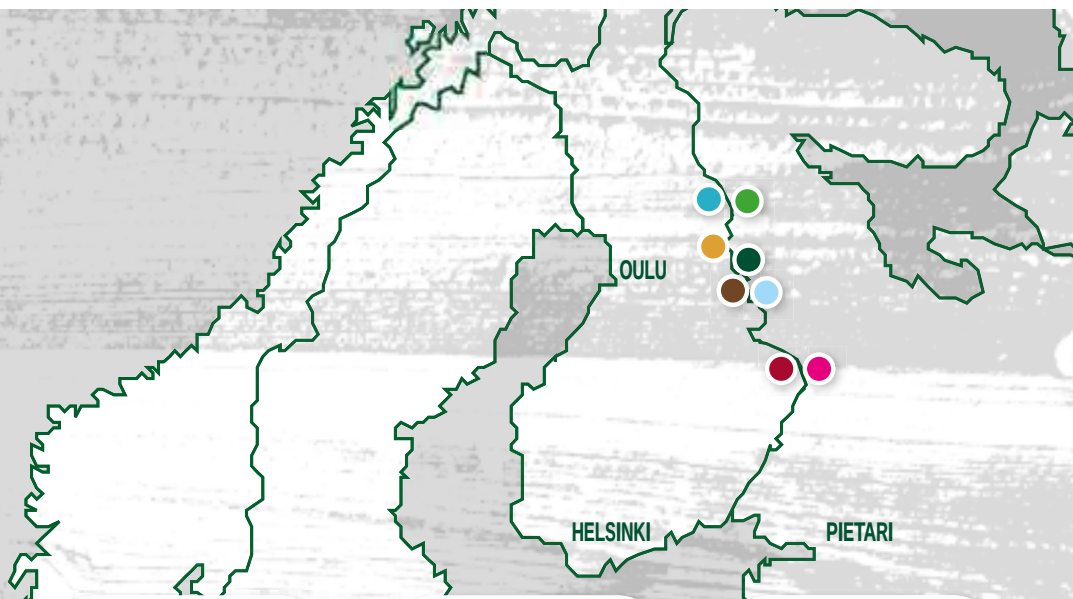
YSTÄVYYDEN PUISTO

Puistostatus: Luonnonsuojelu-aluekokonaisuus: Elimyssalo, Lentua, Iso-Palonen-Maarian-särkät, Juortanansalo-Lapinsuo, Ulvinsalo
Palvelut: Kuhmon luontokeskus Petola, näyttely, lähiluontopolku, retkeilyneuvonta, kalastus- ja metsästysluvat
Palvelurakenteet: Erilaisia ja eripituisia reittivaihtoehtoja, tulentekopaikkoja, autiotupia
Nähtävyydet: vanhat metsät, luonnontilaiset suot ja vesistöt, Lentuan koski, metsäpeura
Kävijämäärät: n.15 000 / vuosi
Lisätietoa:
www.luontoon.fi/petola,
luontoon.fi/ystavyydenpuisto,
luontokeskus Petola,
petola@metso.fi

KOLIN KANSALLISPUISTO

Puistostatus: Kansallispuisto
Palvelut: Kolin Luontokeskus Ukko, näyttely, majoitus, ravintola- ja ohjelmapalveluita, kylpylä
Palvelurakenteet: 80 km retkeilyreittejä, vuokratuvat, laskettelurinteet
Nähtävyydet: Kansallismaisema Pieliselle, Tarhapuron putous, vanhat metsät, Pirunkirkko rakoluola, Sataman polku
Kävijämäärät: n.130 000 / vuosi
Lisätietoa:
www.luontoon.fi/koli,
Kolin luontokeskus Ukko,
ukko@metso.fi

PAANAJÄRVEN KANSALLISPUISTO

Puistostatus: Kansallispuisto

Palvelut: Luontokeskus
Pääjärvellä, näyttely, majoitus- ja opastuspalveluita, käyttö- ja kalastusluvut, venevuokraus, risteilyt Paanajärvellä

Palvelurakenteet: Retkeily-, vesi- ja moottorikelkkareittejä, vuokramökkejä, leiriytymisalueita ja tulentekopaikkoja

Nähtävyydet: Paanajärvi, Ruskeakallio, Mäntykoski, Kivakkakoski, Kivakkatunturi, Karjalan korkein tunturi Nuorunen, seitakivet, Arolan suomalaistalo, Vartiolammen karjalaistalo

Kävijämäärät: n. 6 000 / vuosi

Lisätietoa:

www.paanajarvi-park.com,
luontokeskus Pääjärven kylässä,
paanajarvi.tur@onego.ru,
paanajarvi@onego.ru,

KALEVALAN KANSALLISPUISTO

Puistostatus: Kansallispuisto

Palvelut: Ruokailu- ja majoituspalveluita kansallispuiston läheisyydessä Venehjärven ja Vuokkiniemen kylissä, Kormilon matkailumaatila

Palvelurakenteet: Polku- ja vesireittejä, tulentekopaikkoja

Nähtävyydet: vanhat havumetsät, suot, vesistöt, Keynäsoski, Vuokkiniemen ja Venehjärven kylät, kalevalainen kulttuuriperintö,

Kävijämäärät: n. 1 000 / vuosi

Lisätietoja:

www.kalevalsky-park.ru,
park@kalevalsky-park.ru

KOSTAMUKSEN LUONNONPUISTO

Puistostatus: Luonnonpuisto,
17 ha lähivirkistysalue, luonnonpuiston alueella liikkuminen luvanvaraista

Palvelut: Opastuskeskus, näyttely, lähiluontopolku, ympäristökasvatus, tapahtumat, puiston liikkumisluvat

Palvelurakenteet: Reittejä, tulentekopaikkoja, autiotupia, näköalatorni

Nähtävyydet: Vanhat metsät, Kivijärvi, Kivijoki, Akonlahden vanha kylä, metsäpeura

Kävijämäärät: n. 7 000 / vuosi

Lisätietoa:

www.kost-zap.ru,
kost.zap@karelia.ru

KIVATSUN LUONNONPUISTO

Puistostatus: Luonnonpuisto,
liikkuminen on sallittua 9 ha virkistysalueella

Palvelut: Luontomuseo, grillikahvila, matkamuistomyymälä

Palvelurakenteet: näköalatasanne, parkkipaikat

Nähtävyydet: Kivatsun vesiputous, luontomuseo, karjalaiset perinnekäsityöt, puulajipuisto, toisen maailmansodan muistomerkki

Kävijämäärät: n.100 000 / vuosi

Lisätietoa:

www.zapzivach.ru,
zap.kivach@gmail.com

METSÄHALLITUS

VIHREÄ VYÖHYKE KUTSUU RETKEILIJÄÄ

VÄLIMERELTÄ AINA JÄÄMERELLE SAAKKA ULOTTUU
YHTENÄINEN VIHREÄ VYÖHYKE, JOLLAISTA TUSKIN
LÖYTYY MISTÄÄN MUUALTA MAAILMASTA. TÄMÄN
ALUEEN ERÄMAISIMMAT ALUEET OVAT SÄILYNEET
SUOMEN KARIALASSA, KAINUUSSA, KUUSAMOSSA
JA VENÄJÄN KARIALASSA.

